

økonomiske videnskabs nyeste resultater på en måde, der kan forstås af den menige franske vælger.

For at begrænse opgaven koncentrerer forfatterne sig om to problemer, som de anser for økonomiens fundamentale: »Le problème de l'équilibre« og »Le problème du choix«.

Det første problem angår ligevægten mellem den totale efterspørgsel og det totale udbud af produktionsfaktorer. Der gives en kort, men meget klar fremstilling af den klassiske ligevægtsteori og dens mangler samt af Keynes' beskæftigelsesteori. Herefter bedømmes den økonomiske politik, som en række lande førte i 20'erne og 30'erne, på grundlag af beskæftigelsesvirkningerne. Hårdest falder dommen over Brüning's politik, der skabte 6 millioner arbejdsløse, som atter bragte Hitler til magten. Den anden verdenskrigs rædsler tilskriver forfatterne derfor flot den omstændighed, at Brüning forspiste sig på klassikerne. Omvendt fremhæves den engelske politik i 30'erne som en forstandig samfundsledelse baseret på virkelig økonomisk indsigt. Men ikke forfatterne her går for vidt i deres — hyppigt udtalte — begejstring for engelske økonomer? Bygge-boom'en, som hjalp England gennem 30'erne, var ganske vist fremkaldt af den lave rentes politik. Men denne var jo ikke, som forfatterne synes at tro, inspireret af keyneske betragtninger. Tværtimod tilsigtede den at bekæmpe depressionen ved at reducere de offentlige udgifter, in casu statens rentebyrde.

Forfatterne ofrer kun 19 sider på ligevægtsproblemet's andet aspekt: Inflationen. Motiveringen er, at en international afspænding hurtigt vil gøre en positiv beskæftigelsespolitik påkrævet. Mendès-France har åbenbart haft en stærk tro på sin egen udenrigspolitik.

Den eksistentialistiske kliché. »Le problème du choix«, som betegner bogens andet hovedafsnit, dækker over noget så velkendt som spørgsmålet om godernes og produktionsfaktorernes allokation. Forfatterne viser, hvorledes den fuldkomne konkurrence sikrer optimal allokation, og de

påpeger, hvorledes den tekniske udvikling umuliggør denne idealtilstand. Kapitlet munder ud i en diskussion om principperne for offentlige virksomheders prispolitik.

Bogen bringer så at sige intet nyt, men den giver på vigtige områder en meget klar beskrivelse af økonomiske sammenhænge.

Den, der søger oplysning om Mendès-France's stilling til øjeblikkets økonomiske problemer, må dog skuffet lægge bogen. Thi det aktuelle »problème de l'équilibre« er ikke at bekæmpe arbejdsløsheden, men at standse inflationen. Og dette problem behandles kun overfladisk. Det aktuelle »problème du choix« er heller ikke, hvorledes de offentlige virksomheder skal sætte deres priser. Det er spørgsmålet om de private virksomheders pris- og produktionspolitik under monopolistisk konkurrence samt det offentliges stilling hertil. Og dette problem, som er fyldt med politisk sprængstof, går forfatterne helt uden om.

Erling Olsen.

Pierre George et Jean Tricart: L'Europe Centrale, Tome Second, 3^e et 4^e Partie, Presses Universitaires de France, Paris 1954, 463 sider, 1.800 fr.

Denne del af et større værk om Tyskland, Østrig, Svejts, Polen, Tjekoslovakiet, Ungarn og Rumænien er en fortrinlig håndbog med et rigt materiale om landenes økonomiske geografi, og det mere økonomiske er gennemgående udskilt, således at den rent økonomisk interesserede kan læse bogen »med overspringelser«.

Det mest interessante i bogen er kapitlerne om Tyskland og folkedemokratiene. Tricart giver en ret dokumenteret skildring af de særlige træk i den tyske kapitalisme (stærk koncentration, udpræget kombination af finansiel og industriel koncentration, erhvervslivets meget snævre alliance med staten, stærk teknokratisk udvikling) og af de økonomiske følger af landets opdeling og foretager endelig en sammenligning af forholdene i de to dele af Tyskland i forhold til før krigen (vest: meget få strukturændringer, mere udenlandsk kapital; øst: store ændringer i strukturen, nødvendig udvikling af sværindustri).

økonomiske videnskabs nyeste resultater på en måde, der kan forstås af den menige franske vælger.

For at begrænse opgaven koncentrerer forfatterne sig om to problemer, som de anser for økonomiens fundamentale: »Le problème de l'équilibre« og »Le problème du choix«.

Det første problem angår ligevægten mellem den totale efterspørgsel og det totale udbud af produktionsfaktorer. Der gives en kort, men meget klar fremstilling af den klassiske ligevægtsteori og dens mangler samt af Keynes' beskæftigelsesteori. Herefter bedømmes den økonomiske politik, som en række lande førte i 20'erne og 30'erne, på grundlag af beskæftigelsesvirkningerne. Hårdest falder dommen over Brüning's politik, der skabte 6 millioner arbejdsløse, som atter bragte Hitler til magten. Den anden verdenskrigs rædsler tilskriver forfatterne derfor flot den omstændighed, at Brüning forspiste sig på klassikerne. Omvendt fremhæves den engelske politik i 30'erne som en forstandig samfundsledelse baseret på virkelig økonomisk indsigt. Men ikke forfatterne her går for vidt i deres — hyppigt udtalte — begejstring for engelske økonomer? Bygge-boom'en, som hjalp England gennem 30'erne, var ganske vist fremkaldt af den lave rentes politik. Men denne var jo ikke, som forfatterne synes at tro, inspireret af keyneske betragtninger. Tværtimod tilsigtede den at bekæmpe depressionen ved at reducere de offentlige udgifter, in casu statens rentebyrde.

Forfatterne ofrer kun 19 sider på ligevægtsproblemet's andet aspekt: Inflationen. Motiveringen er, at en international afspænding hurtigt vil gøre en positiv beskæftigelsespolitik påkrævet. Mendès-France har åbenbart haft en stærk tro på sin egen udenrigspolitik.

Den eksistentialistiske kliché. »Le problème du choix«, som betegner bogens andet hovedafsnit, dækker over noget så velkendt som spørgsmålet om godernes og produktionsfaktorernes allokation. Forfatterne viser, hvorledes den fuldkomne konkurrence sikrer optimal allokation, og de

påpeger, hvorledes den tekniske udvikling umuliggør denne idealtilstand. Kapitlet munder ud i en diskussion om principperne for offentlige virksomheders prispolitik.

Bogen bringer så at sige intet nyt, men den giver på vigtige områder en meget klar beskrivelse af økonomiske sammenhænge.

Den, der søger oplysning om Mendès-France's stilling til øjeblikkets økonomiske problemer, må dog skuffet lægge bogen. Thi det aktuelle »problème de l'équilibre« er ikke at bekæmpe arbejdsløsheden, men at standse inflationen. Og dette problem behandles kun overfladisk. Det aktuelle »problème du choix« er heller ikke, hvorledes de offentlige virksomheder skal sætte deres priser. Det er spørgsmålet om de private virksomheders pris- og produktionspolitik under monopolistisk konkurrence samt det offentliges stilling hertil. Og dette problem, som er fyldt med politisk sprængstof, går forfatterne helt uden om.

Erling Olsen.

Pierre George et Jean Tricart: L'Europe Centrale, Tome Second, 3^e et 4^e Partie, Presses Universitaires de France, Paris 1954, 463 sider, 1.800 fr.

Denne del af et større værk om Tyskland, Østrig, Svejts, Polen, Tjekoslovakiet, Ungarn og Rumænien er en fortrinlig håndbog med et rigt materiale om landenes økonomiske geografi, og det mere økonomiske er gennemgående udskilt, således at den rent økonomisk interesserede kan læse bogen »med overspringelser«.

Det mest interessante i bogen er kapitlerne om Tyskland og folkedemokratiene. Tricart giver en ret dokumenteret skildring af de særlige træk i den tyske kapitalisme (stærk koncentration, udpræget kombination af finansiel og industriel koncentration, erhvervslivets meget snævre alliance med staten, stærk teknokratisk udvikling) og af de økonomiske følger af landets opdeling og foretager endelig en sammenligning af forholdene i de to dele af Tyskland i forhold til før krigen (vest: meget få strukturændringer, mere udenlandsk kapital; øst: store ændringer i strukturen, nødvendig udvikling af sværindustri).

Endnu mere nyttig er Pierre George's andel, som nøgternt gennemgår hovedtræk og ikke så få detaljer i de fælles strukturformer i de nævnte folkedemokratier og de enkelte landes økonomiske særtræk og dermed forskelle i udviklingen. Der er her samlet et fyldigt materiale om de økonomiske planers udvikling (fra korte, partielle, til lange, generelle) og indhold (vækstprocenter, de vigtigste mængdemål osv.), nationaliseringernes to faser og former i de enkelte lande, landbrugsforholdene etc. Af speciel interesse er behandlingen af den regionale planlægning og byernes udvikling. Det meste materiale er imidlertid gennemsnitligt to år gammelt, og en række problemer anskues på en anden måde i dag.

For økonomer, der ikke blot interesserer sig for abstrakte økonomiske modeller, men også for de økonomiske modeller i den virkelige verden i al deres mangfoldighed, vil denne bog være yderst gavnlig.

Knud Erik Svendsen.

M. Stade Kendrick (assisted by Mark Wehle): A Century and a Half of Federal Expenditures, Occasional Paper 48, National Bureau of Economic Research, 1955, 102 sider, \$ 1.25.

Med et væld af tabeller og tydelige diagrammer belyses den stærke vækst i forbundsudgifterne i USA, 1794—1952, en vækst, som ikke har været kontinuerlig, men er foregået i trin, der alle markeres af en større krig. I 1799 udgjorde udgifterne 1,4 pct. af nationalindkomsten, i 1951 17,3 pct. af bruttonationalproduktet. Stigningen var ringe i det 19. århundrede, men betydelig i det 20., idet 1930 angiver begyndelsen af den virkelig store vækst. I 30'erne lå procenten omkring 10, efter anden verdenskrig udgør de militære udgifter, taget for sig, den samme procent af bruttonationalproduktet, som alle udgifterne i trediverne.

Størsteparten af fremstillingen er naturligt viet de militære udgifters udvikling gennem de 150 år, krig for krig, efterkrigstid for efterkrigstid. Forfatteren må løse en række rubriceringsproblemer i denne forbindelse, ikke mindst for den seneste tid; således henfører han hverken »foreign assistance«, som han kalder »a broader concept of military reinforcement«, eller atom-udgifterne

til de militære eller krigsforbundne udgifter. Han når til, at de militære udgifter i 1951 udgjorde 9,2 pct. af bruttonationalproduktet, mens forfatteren af Occasional Paper 49 (se nedenfor) når til en procent for »national security« på 11,3; man skal derfor ikke tage for håndfast på disse procenter til belysning af den militære sektors vægt i økonomien. Den særskilte vækst i de rene militærudgifter belyser han med følgende tal: i 1794 var militærudgifterne pr. indbygger i 1926-priser 82 cents, 1923—38 varierede de fra \$ 4,87 til 9,63, i 1952 var de \$ 143,03. I første verdenskrig udgjorde de \$ 96,02 i anden \$ 585,39.

Hvad er forklaringen på denne store vækst? spørger Kendrick. En del skyldes det større antal militærpersoner: deres andel af alle mænd i alderen 20—39 varierede fra 1,23 til 2,19 pct. i tiden 1922—40, men i tiden 1948—50 fra 6,46 til 7,20 pct. Men en større del skyldes de stigende omkostninger pr. militærperson på grund af den militærtekniske udvikling fra bronzebøsserne i slutningen af det 18. århundrede til masseødelæggelsesvåbnene i dag. Navnlig i de allerseneste år er der sket en enorm udvikling på dette felt; således anfører Kendrick, at en infanteri-divisions udstyr under anden verdenskrig kostede 19 mill. \$, men i 1950 var tallet 80 mill.

Behandlingen af tiden efter 2. verdenskrig er af mere politisk art. Tallene slutter med 1952 (nogle med 1951), og forfatteren indskrænker sig til almindelige vendinger om den kolde krig lige fra Trumandoktrinen marts 1947 til 1954. Den såkaldte »New look« i det amerikanske militærvæsen strejfses, men der forsøges ikke for alvor nogen belysning af de økonomiske spørgsmål i forbindelse med de nye våben på grundlag af de sidste års erfaringer: vil de f. eks. betyde en større eller mindre andel af nationalproduktet til militære formål?

Som det vil forstås, behandles militærudgifterne grundigst over de 100 sider (et appendiks beskriver de teknologiske fremskridt i de væbnede styrkers våben og udstyr over hele perioden); de civile udgifter behandles i stor almindelighed. Endvidere er det en svaghed i det ellers så grundige talmateriale, at der ikke findes blot een tabel med hovedtal for statsbudgetternes og de lokale budgetters udvikling, bortset fra den meget korte oplysning, at de civile forbunds-